

OCENA RYZYKA ZAWODOWEGO

**ZAWIERA AKTUALIZACJĘ
O KORONAWIRUSA**

Portal BHP pl

**OCENIAJ RYZYKO ZAWODOWE
SZYBKO I BEZBŁĘDNIE.**

**PROWADŹ ZGODNĄ Z PRAWEM
DOKUMENTACJĘ OCENY RYZYKA
ZAWODOWEGO.**

**KORZYSTAJ Z GOTOWYCH
LIST KONTROLNYCH I WZORÓW DOKUMENTÓW.**

OCENA RYZYKA ZAWODOWEGO

**ZAWIERA AKTUALIZACJĘ
O KORONAWIRUSA**

[Kup książkę](#)

Rozdział I

Zasady i metody oceny ryzyka zawodowego

1. Wprowadzenie	7	Miejsce wykonywania zadań	16
Podstawa prawna	7	Wykaz wykonywanych czynności	16
Zasady przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego	7	Niedogodności	16
2. Definicje	7	Poziom wykształcenia i przygotowania zawodowego oraz wymagane uprawnienia i predyspozycje	16
Bezpieczeństwo i higiena pracy	8	Inne osoby, które mogą być narażone na ryzyko związane z charakteryzowanym stanowiskiem pracy	17
Działanie korygujące	8	C. Dodatkowe informacje	17
Działanie zapobiegawcze	8	D. Zespół do oceny ryzyka zawodowego w firmie	17
Identyfikacja zagrożenia	8	Pracownicy nadzoru – kierownicy i majstrowie	17
Niezgodność	8	Kwalifikacje powołanych osób	17
Ocena ryzyka zawodowego	8	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego przez podmiot zewnętrzny	18
Ryzyko zawodowe	8	6. Informowanie o ryzyku zawodowym	18
Stanowisko pracy	8	Sposób przekazywania informacji	18
Wymaganie	8	7. Metody oceny ryzyka zawodowego	18
Zagrożenie	8	A. Wybór metody	18
Zagrożenie znaczące	9	Akceptowalny poziom ryzyka zawodowego	20
Zdarzenie potencjalnie wypadkowe	9	B. Metoda PHA (z ang. Preliminary Hazard Analysis) – wstępna analiza zagrożeń	20
3. Cel oceny ryzyka zawodowego	9	Parametry ryzyka	20
4. Obowiązki pracodawcy i rola służby bhp	10	Wzór – metoda PHA	20
A. Obowiązki pracodawcy	10	Szacowanie parametrów ryzyka	20
Kodeks pracy	10	Wartościowanie ryzyka	21
Kiedy przeprowadzać ocenę ryzyka zawodowego	10	C. METODA MATRYCY RYZYKA DLA NIEMIARZALNYCH CZYNNIKÓW ŚRODOWISKA PRACY WG POLSKIEJ NORMY PN-N-18002:2011 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego	21
Okresowa ocena ryzyka zawodowego	11	Parametry ryzyka	21
B. Rola służby bhp	12	Szacowanie parametrów ryzyka	21
Obowiązki osób wykonujących zadania służby bhp	12	Wartościowanie ryzyka	22
5. Przygotowanie oceny ryzyka zawodowego w firmie	12	D. METODA OCENY RYZYKA DLA MIARZALNYCH CZYNNIKÓW ŚRODOWISKA PRACY WG POLSKIEJ NORMY PN-N-18002:2011 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego	23
Polecenie (zarządzenie) pracodawcy o przeprowadzeniu oceny ryzyka zawodowego w firmie	12	Charakterystyka metody	23
Kto powinien oceniać ryzyko zawodowe	13	Czynniki mierzalne	23
A. Wykaz stanowisk pracy i ich analiza	13	Wartościowanie ryzyka	23
Rozszerzenie oceny ryzyka zawodowego na pozostałe stanowiska pracy	13	Zmniejszenie poziomu ryzyka	24
B. Charakterystyka stanowiska pracy	14		
Elementy charakterystyki stanowiska pracy	14		
Wykonywane zadania	16		

Zwiększenie poziomu ryzyka.....	24
E. Metoda Risk Score (metoda wskaźnika ryzyka).....	24
Wzór – metoda Risk Score	24
Ocena parametrów ryzyka.....	24

Rozdział II

Identyfikacja zagrożeń i ocena ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy

1. Wprowadzenie	29
2. Identyfikacja zagrożeń	29
Lista stanowisk pracy	31
Źródła informacji o zagrożeniach.....	31
Analiza stanowiska pracy	32
Lista kontrolna	33
Przykłady list kontrolnych	33
Sytuacje i czynniki a zagrożenia.....	39
Ergonomia i pracownicy	40
3. Szacowanie i ocena ryzyka zawodowego	40
Parametry oceny ryzyka zawodowego.....	40
Stopień możliwej straty.....	41
Wystąpienia zdarzenia niebezpiecznego	41
Prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia.....	41
Częstość i czas narażenia na zagrożenie	42
Możliwość uniknięcia lub ograniczenia strat.....	42
Wartościowanie (ocena) ryzyka zawodowego.....	43
Przykłady kart oceny ryzyka zawodowego	43

Rozdział III

Profilaktyka ryzyka zawodowego

1. Wprowadzenie	49
Charakter oceny ryzyka zawodowego.....	49
Efekty oceny ryzyka zawodowego.....	49
Bardzo małe ryzyko zawodowe	49
2. Ocena istniejących środków bezpieczeństwa	49
Zminimalizowanie ryzyka zawodowego.....	50
Działania korygujące i działania zapobiegawcze.....	50
3. Rodzaje działań profilaktycznych	50
A. Eliminacja zagrożenia	50

Możliwość wyeliminowania ryzyka zawodowego	50
B. Ograniczanie ryzyka zawodowego.....	51
Możliwość obniżenia poziomu ryzyka zawodowego.....	51
Zmniejszanie zagrożenia – zastępowanie.....	51
Środki ochrony zbiorowej	51
Organizacja pracy.....	52
Środki ochrony indywidualnej.....	52
Pierwsza pomoc	52
Przygotowanie pracowników	52
C. Wybór sposobu zmniejszenia ryzyka zawodowego.....	53
4. Planowanie profilaktyki.....	54
Program naprawczy po ocenie ryzyka zawodowego na stanowisku pracy	54
5. Skuteczność profilaktyki	54
Błędy w ocenie ryzyka zawodowego	54
Skutki błędów w ocenie ryzyka zawodowego.....	55
Nieskuteczność działań profilaktycznych	55

Rozdział IV

Dokumentowanie oceny ryzyka zawodowego

1. Proces oceny ryzyka zawodowego w firmie	59
Kto powinien oceniać ryzyko zawodowe	59
Wstępna faza oceny ryzyka zawodowego.....	59
2. Dokumenty z przeprowadzonej oceny ryzyka zawodowego	60
Dokumentacja dla pracodawcy.....	60
Dokumentacja dla pracownika.....	61
3. Wzory dokumentów z praktycznym komentarzem	61
A. Informacja pracodawcy o ryzyku zawodowym związanym z pracą w zakładzie pracy	62
B. Informacja o zapoznaniu pracownika z ryzykiem zawodowym.....	64
C. Karta oceny ryzyka zawodowego wg Polskiej Normy PN-N-18002:2011	66
D. Program naprawczy po ocenie ryzyka zawodowego przeprowadzonej w dniach ... r.....	68

Rozdział V**Lista kontrolna procedury oceny ryzyka zawodowego**

1. Wprowadzenie	73
2. 21 pytań, na które trzeba odpowiedzieć – lista kontrolna	73

Rozdział VI**Problemy praktyczne w 32 pytaniach i odpowiedziach**

1. Pracownik wykonujący ręczne prace transportowe – identyfikacja i weryfikacja zagrożeń	79
2. Uprawnieni do przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego	80
3. Pracownik fizyczny – konserwator oczyszczalni ścieków – identyfikacja i weryfikacja zagrożeń	81
4. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego pracownika administracyjno-biurowego zatrudnionego w dziale kadr	82
5. Aktualizacja oceny ryzyka zawodowego	84
6. Aktualizacja oceny ryzyka zawodowego w związku z COVID-19	85
7. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego na stanowisku pracy pracownika zatrudnionego przy pracy na wysokości (stanowisku pracy dekarza)	86
8. Instrukcja oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy	87
9. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy z komputerem	90
10. Ocena ryzyka zawodowego w zakładzie gastronomicznym	93
11. Ocena zagrożeń na stanowisku pracy	94
12. Ocena ryzyka zawodowego w firmie produkującej substancje rakotwórcze	96
13. Montażowe stanowisko pracy – identyfikacja i weryfikacja zagrożeń	97

14. Co robić, gdy w firmie nie przeprowadzono oceny ryzyka zawodowego	98
15. Przechowywanie dokumentów oceny ryzyka zawodowego	99
16. Centrum dokumentacyjne – identyfikacja zagrożeń	100
17. Zarządzanie ryzykiem zawodowym spawaczy	101
18. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego na stanowisku pracy kierowcy samochodu dostawczego przewożącego sprzęt RTV	102
19. Ocena ryzyka zawodowego kobiet w ciąży i karmiących piersią	103
20. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego na stanowisku pracy pletwonurka	103
21. Charakterystyka stanowiska pracy stolarza obsługującego stołową pilarkę tarczową z posuwem ręcznym i frezarkę dolnowrzecionową	106
22. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego na stanowisku pracy sprzątaczkę biurowej	108
23. Zadaniowa ocena ryzyka zawodowego	110
24. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego na stanowisku pracy nauczyciela wychowania fizycznego	111
25. Informowanie pracowników o ryzyku zawodowym	113
26. Ocena zagrożeń i ryzyka zawodowego na stanowisku pracy pielęgniarki w domu pomocy społecznej dla psychicznie chorych	114
27. Częstotliwość oceny ryzyka zawodowego	116
28. Ocena zagrożeń na stanowisku pracy z tomografem komputerowym	117
29. Górnik strzałowy w chodniku węglowym kopalni węgla kamiennego – identyfikacja i weryfikacja zagrożeń	119
30. Ścieżka oceny ryzyka zawodowego w szkole	120
31. Ocena ryzyka zawodowego na stanowisku pracy projektanta przy projektowaniu wspomagany komputerem	121
32. COVID-19 w ocenie ryzyka – gotowy wzór	123

Rozdział I

Zasady i metody oceny ryzyka zawodowego

1. Wprowadzenie

Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy powinno być jednym z ważniejszych celów każdej firmy – niezależnie od jej wielkości – z 3 powodów, mianowicie:

- 1) narastania sprzeciwu społecznego przeciwko hekatombie ludzkiej w pracy (wg Międzynarodowej Organizacji Pracy corocznie na świecie ginie około 180 tys. ludzi, a ponad 100 mln odnosi obrażenia w wypadkach przy pracy),
- 2) wymagania przez społeczeństwo zagwarantowania ze strony państwa i pracodawców bezpieczeństwa w środowisku pracy i środowisku naturalnym,
- 3) przekonania, że bezpieczeństwo to czysty zysk (likwidacja i ograniczenie zbędnych strat).

Niezbędne jest więc monitorowanie i kontrolowanie środowiska pracy polegające na obserwowaniu warunków pracy, zachowań pracowników, a także śledzeniu wyników działań podejmowanych w celu poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy. Obejmuje ono przede wszystkim:

- analizę przyczyn wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- identyfikację zagrożeń,
- ocenę ryzyka zawodowego.

UWAGA!

Kluczowym elementem umożliwiającym stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu zarządzania bhp w firmie jest ocena ryzyka zawodowego, poprzedzona rzetelną i wykonaną profesjonalnie identyfikacją zagrożeń. Pozwala ona na opracowanie (np. w postaci instrukcji, zarządzeń) wytycznych dotyczących monitorowania bezpieczeństwa i higieny pracy.

Polityka, w której pracodawca (najwyższe kierownictwo) określa swoją strategię w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy, jest tworzona i formułowana głównie na podstawie wniosków wynikających z oceny ryzyka.

Podstawa prawna

Polskie prawo pracy nakłada na pracodawcę obowiązek przeprowadzania udokumentowanej oceny

ryzyka zawodowego na wszystkich stanowiskach pracy w firmie.

Przepisy dotyczące oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy znajdują się w:

- ✓ **ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 ze zm.),**
- ✓ **rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. nr 169, poz. 1650 ze zm.).**

Zasady przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego

Podstawowe zasady przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego znajdują się w Polskiej Normie PN-N-18002:2011 *Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego*. Nie jest to norma do obowiązkowego stosowania, ale stanowi przykład właściwego podejścia do oceny ryzyka zawodowego.

Przepisy i zasady dotyczące oceny ryzyka zawodowego w równym stopniu dotyczą wszystkich pracodawców – bez względu na wielkość i złożoność organizacji czy prowadzoną działalność. Jednak w praktyce, w warunkach rzeczywistych, mogą wystąpić duże różnice między poszczególnymi firmami, z powodu różnicy w specyfice zagrożeń, a także braku specjalistów potrafiących zidentyfikować i ocenić zagrożenia.

2. Definicje

Znajomość i zrozumienie poniższych pojęć jest podstawą oceny ryzyka zawodowego w firmie. Każdy specjalista ds. bhp powinien je znać, ponieważ bezpośrednio – w mniejszym lub większym stopniu – dotyczą jego codziennej, ciężkiej pracy.

Opracowane definicje (zgodnie z Polską Normą PN-N-18001:2004 *Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Wymagania*) ułożone są w porządku alfabetycznym. Niektóre z nich składają się z różnych pojęć, które również zostały wyjaśnione.

Zasady i metody oceny ryzyka zawodowego

Bezpieczeństwo i higiena pracy

Bezpieczeństwo i higiena pracy to stan warunków oraz organizacji pracy i zachowań pracowników zapewniający wymagany poziom ochrony ich zdrowia oraz życia przed zagrożeniami występującymi w środowisku pracy.

Działanie korygujące

Działanie korygujące to działanie w celu wyeliminowania przyczyny lub przyczyn wykrytej niezgodności lub innej wykrytej niepożądanego sytuacji.

Działanie zapobiegawcze

Działanie zapobiegawcze to działanie w celu wyeliminowania przyczyny lub przyczyn potencjalnej niezgodności albo innej potencjalnej niepożądanego sytuacji.

UWAGA

Działanie zapobiegawcze podejmowane jest w celu zapobieżenia wystąpieniu potencjalnej niezgodności lub innej potencjalnej sytuacji niepożądanego. Natomiast działanie korygujące podejmowane jest w celu zapobieżenia ponownemu wystąpieniu wykrytej niezgodności lub innej wykrytej niepożądanego sytuacji.

Identyfikacja zagrożenia

Identyfikacja zagrożenia to proces rozpoznawania, czy zagrożenie istnieje, i określenia jego charakterystyki.

Niezgodność

Niezgodność to po prostu niespełnienie określonego wymagania.

Ocena ryzyka zawodowego

Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania ryzyka zawodowego i wyznaczenie jego dopuszczalności.

Ryzyko zawodowe

Ryzyko zawodowe to prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty. W szczególności chodzi tu o wystąpienie u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych środowiska pracy lub sposobu jej wykonywania. Ryzyko zawodowe definiowane jest również jako „kombinacja prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia zagrażającego oraz ciężkości urazu lub pogorszenia stanu zdrowia pracowników powodowanego tym zdarzeniem” (wg wytycznych MOP zawartych w dokumencie *Guidelines on occupational safety and health management systems*, ILO-OSH 2001).

Stanowisko pracy

Stanowisko pracy to przestrzeń pracy z wyposażeniem w środki i przedmioty pracy, w której pracownik lub zespół pracowników wykonuje pracę.

Wymaganie

Wymaganie to potrzeba lub oczekiwanie, które zostało ustalone, przyjęte zwyczajowo lub jest obowiązkowe. Przyjęte zwyczajowo oznacza, że istnieje zwyczaj lub powszechna praktyka organizacji, jej klientów i innych zainteresowanych stron, iż dana potrzeba lub oczekiwanie jest przyjęte. Można zastosować kwalifikator do wskazania specyficznego rodzaju wymagania (np. wymaganie dotyczące wyrobu, zarządzania jakością, klienta). Wymaganie wyspecyfikowane jest jednym z wymagań ustalonych (np. w określonym dokumencie). Wymagania mogą być stawiane przez różne zainteresowane strony.

Zagrożenie

Zagrożenie to stan środowiska pracy mogący spowodować wypadek lub chorobę.

PRZYKŁAD

Zagrożenie to na przykład praca:

- na wysokości,
- w wykopach,
- przy maszynach w ruchu,
- przy urządzeniach elektrycznych pod napięciem.

- w kontakcie z niebezpiecznymi czynnikami chemicznymi.

Zagrożenie znaczące

Zagrożenie znaczące to takie, które może spowodować poważne i nieodwracalne uszkodzenie zdrowia lub śmierć, występujące w szczególności podczas wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych lub w sytuacjach poważnych awarii.

Zdarzenie potencjalnie wypadkowe

Zdarzenie potencjalnie wypadkowe to niebezpieczne zdarzenie związane z wykonywaną pracą, podczas którego nie dochodzi do urazów lub pogorszenia stanu zdrowia.

PRZYKŁAD

1. Podczas szlifowania przedmiotu nastąpiło pęknięcie tarczy szlifierskiej, jednak jej odłamki nikogo nie zraniły dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności – pracownik nie znajdował się na linii lotu odłamków.
2. Spadły deski pomostu rusztowania, ale nikt nie doznał urazu dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności – w pobliżu rusztowania nie było żadnej osoby.

Każde z powyższych zdarzeń potencjalnie wypadkowych powinno być przeanalizowane w taki sposób, jak wypadek przy pracy, aby wykryć przyczyny jego zaistnienia i w przyszłości wyeliminować, czyli ograniczyć ryzyko wypadku.

3. Cel oceny ryzyka zawodowego

Celem oceny ryzyka zawodowego jest umożliwienie pracodawcy podjęcia odpowiednich kroków zapewniających bezpieczeństwo i higienę pracy pracownikom.

Zawsze należy dążyć do ograniczenia ryzyka do poziomu najniższego, jaki można osiągnąć w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony. Ocena ryzyka zawodowego polega na przewidywaniu, jakie szkody (np. urazy, schorzenia) i jak często mogą spotkać pracownika zatrudnionego na danym

stanowisku pracy oraz zaplanowaniu, co trzeba zrobić, aby ich uniknąć.

Poniżej przedstawione zostały kluczowe zasady oceny ryzyka zawodowego. Oto one:

- 1) pracodawca powinien zapewnić udział wszystkich zatrudnionych w danym miejscu pracy pracowników (lub ich przedstawicieli) w ocenie ryzyka zawodowego oraz przeprowadzić z nimi konsultacje wszystkich działań mających związek z oceną ryzyka w zakresie bhp (art. 237^{11a} § 1 pkt 1–5 kp);
- 2) oceniając ryzyko zawodowe, należy zachować następujący porządek postępowania:
 - opisać stanowisko pracy,
 - zidentyfikować zagrożenia,
 - ustalić, kto może być narażony na dane zagrożenie,
 - określić możliwe skutki zdrowotne od poszczególnych zagrożeń,
 - oszacować poziom ryzyka zawodowego (wg przyjętej metody),
 - ocenić dopuszczalność ryzyka zawodowego,
 - rozważyć, czy ryzyko zawodowe można wyeliminować, a jeżeli jest to niemożliwe, to jakie środki jego ograniczenia i kontroli należy zastosować,
 - ustalić priorytety zaproponowanych działań;
- 3) należy uprzednio zdecydować, jaką metodą będzie oceniane ryzyko i jakiego obszaru działalności firmy ocena będzie dotyczyć, upewniając się, że obejmie:
 - całe stanowiska pracy,
 - wszystkie wykonywane rodzaje robót i czynności, łącznie z wykonywanymi poza normalnym czasem pracy i poza stanowiskiem pracy,
 - wszystkie zagrożenia.
- 4) jeżeli pracodawca jest jednym z wielu działających w tym samym miejscu, ocenę ryzyka zawodowego należy prowadzić w porozumieniu z koordynatorem ds. bhp i uwzględnić wzajemny wpływ prac wykonywanych przez uczestników procesu pracy na ich bezpieczeństwo i higienę pracy.